

Реферат на тему: "Бертольд Брехт (2 варіант)"

Бертольд Брехт

Бертольд БРЕХТ
(1898 — 1956)

Шлях Бертольда Брехта — драматурга, поета і прозаїка, режисера і теоретика театру, — починаючи вже з його перших театральних рецензій, віршів та п'єс, завжди супроводжувався різкою полемікою, його творчість була приводом для гострих естетичних дискусій та ідейно-політичної боротьби. Так було в Мюнхені та Берліні у 20-і — на початку 30-х років, так було і в період його перебування в еміграції, й після повернення на батьківщину. Але, без сумніву, Б.Брехт був "найвизначнішим німецьким письменником свого покоління і, незважаючи на існування Й.-Ф. Шіллера та Г. Клейста, певно, найвидатнішим драматургом з усіх, кого знала Німеччина..." (С. Каффнер).

Ойген-Бертхольд-Фрідріх Брехт народився 10 лютого 1898 р. у баварському містечку Аугсбург. Батьки його були досить заможні, щоб забезпечити своїм дітям належне майбутнє. Але старший син уже в юнацькі роки розірвав сімейні стосунки, став ізгоем і бунтарем проти міщанського побуту.

Закінчивши 1917 р. гімназію, вступив до Мюнхенського університету. Проте невдовзі заняття довелося припинити, бо вже навесні 1918 р. мусив іти до армії й стати санітаром в аугсбурзькому військовому шпиталі. Тут юнак безпосередньо зіткнувся з кривавою практикою війни, став свідком жорстокого понівечення людей та їх "лікування" за прискореною методикою, щоб напівкалік можна було скоріше повернути на фронт. Враження від "м'ясорубки", гвинтиком якої самому довелося стати, позначилися і на політичних поглядах Б. Брехта, і на його творчості. У той час, зокрема, була написана його відома "Легенда про мертвого солдата" (1918), сповнена нещадного сарказму, спрямованого проти німецького мілітаризму.

З надією зустрів письменник революційні події в Німеччині, але очікуваних результатів вони не принесли. Розчарування в революційних силах німецького народу відображено у його творчості, зокрема в драмі "Вій барабанів серед ночі" (1919). Згодом він відновив заняття в Мюнхенському університеті, але частіше його можна було зустріти в кафе "Стефанія" — штаб-квартирі мюнхенської літературно-художньої богеми. Вже тоді виявився особливий дар Б. Брехта — уміння залучити до творчого спілкування, до співробітництва багатьох талановитих людей. Невдовзі після переїзду до Мюнхена почав працювати з камерному театрі, але душа його поривалася у Берлін. Починаючи з 1921 р., письменник неодноразово відвідував столицю, вів переговори з театральними діячами.

29 вересня 1922 р. ім'я Б. Брехта стало відомим усій Німеччині: цього дня відбулася

прем'єра п'єси "Бій барабанів серед ночі", а 24-річний драматург отримав літературну премію імені Клейста. Незважаючи на безсумнівний тріумф у світі мистецтва, буржуазна публіка не сприйняла завзятого молодого письменника. У листопаді 1923 р. під час гітлерівського путчу в Мюнхені його ім'я було занесене до чорного списку осіб, які знаходилися під особливим наглядом цензури. Б. Брехт був змушений переїхати до Берліна і в 1928 р. після постановки "Тригрошової опери" набув, нарешті, широкого визнання. Б. Брехт розумів, що життя потребує ідейно-філософського осмислення, вимагає від художника свого вираження у мистецтві в адекватній естетичній формі.

Характер публікацій письменника почав змінюватися: замість віршів, оповідань, фрагментів із п'єс все частіше з'являлися невеликі статті та есе, що засуджували тогочасний стан театру і драматургії. У цих статтях поступово складалися положення відомої "теорії епічного театру". Зазначмо, що цю теорію не треба сприймати як спробу створити власну систему нормативної поетики. Скоріше це вторинна функція творчої практики, яка впливала з потреби усвідомлення та узагальнення власного художнього досвіду і тому так часто розроблялася у коментарях та примітках до п'єс та вистав.

Драматург розрізняв два види театру: драматичний ("аристотелівський") та епічний. Ось декілька із запропонованих ним зіставлень:

Драматична форма театру Епічна форма театру сцена "втільює" дію, залучає глядача до подій;

виснажує його активність, збуджує емоції;

переносить глядача в інше оточення, ставить його в центр подій та змушує співпереживати;

збуджує інтерес до розв'язки, звертається до почуттів сцена розповідає про дію, ставить глядача в позицію спостерігача;

стимулює його активність, змушує приймати рішення;

показує глядачеві інше оточення, протиставляє його обставинам та змушує вивчати;

збуджує інтерес до розвитку подій, звертається до розуму

Б. Брехт уважав, що драматургія і театр покликані впливати передусім не на почуття, а на інтелект людини ("глядач повинен не співпереживати, а сперечатися"), що найважливішим у п'єсі є не змальовані події, а висновки та узагальнення, які витікають з них.

Письменник закликав читача до інтелектуально-полемічного сприйняття дії й застосовував "прийом відчуження" (коментування тексту п'єс), мета якого — "викликати у глядача аналітичне, критичне ставлення до зображених подій". "Метод відчуження" притаманний майже всім п'єсам драматурга. У них часто трапляються окремі елементи, що переривають послідовність дії, але не порушують при цьому сприйняття в цілому. Так, Б. Брехт вільно переносив дію в різні часи, місця, ситуації, до різних персонажів, немовби проводячи аналогію між далекими, на перший погляд, подіями або, навпаки, протиставляючи їх. Лінія дії переривається відомими брехтівськими зонгами (піснями), що доволі часто не пов'язані з розвитком сюжету і

навіть з персонажами, які виконують їх, а відбивають думки самого автора з приводу почутого та побаченого (наприклад, "Пісня про капітуляцію" у п'єсі "Матінка Кураж та її діти"). Він також застосовував спеціальні віршові заставки (п'єса "Страх та відчайдушність у Третій імперії"), де стисло викладав зміст наступної сцени, вводив цитати з відомих класичних творів, які пов'язували події історичного минулого з сучасністю.

Якщо у статті "Про оперу" (1930) Б. Брехт розглядав театр як два види мистецтва — емоційний та інтелектуальний, то в наступних працях, зокрема в "Маленькому органі" (1948), відзначав їхнє злиття. Емоції в його розумінні повинні апелювати до розуму, волі та активності людини.

Художні засоби письменника завжди оригінальні, самобутні. Уродженець південної Німеччини, він використовував у своїх текстах окремі елементи південнонімецького діалекту, його твори відзначаються своєрідним лаконізмом та простотою, повною відсутністю патетики. Мова Б. Брехта — жива і яскрава, діалоги, незважаючи на загальний суворий колорит, відбуваються в швидкому темпі, монологів та самоаналізу, як правило, немає. Багато уваги драматург приділяв композиції п'єс. Він не використовував класичного розподілу на акти, а запровадив численні сцени — епізоди, які найчастіше мали заголовок, що визначав їх зміст.

Узагалі, "теорія епічного театру" зумовлювала художні пошуки Б. Брехта протягом усього життя. Вона постійно змінювалася та розвивалася. Про це свідчить і велика кількість критичних праць, присвячених цій проблемі (етюд "Яро оперу" — 1930, "Короткий опис нової техніки акторського мистецтва" — 1940, "Маленьким Органом" — 1948).

У 30-і роки драматург піддається цензурним і адміністративним гонінням. За антивоєнну направленість творів прізвище Б. Брехта було внесено до списку осіб, що підлягають знищенню. Він розумів, що за умов фашистської диктатури живим не залишиться, і тому наприкінці лютого 1933 р. разом із сім'єю покинув батьківщину. Шлях його пролягав через Прагу, Відень, Цюрих, Париж. Антифашистська діяльність Б. Брехта ускладнювала і робила небезпечним його проживання в країнах Європи. У 1941 р. він відвідав Радянський Союз і звідти відплив на кораблі в еміграцію до США. П'ятнадцять довгих років йому довелося провести у вигнанні.

Це був важкий період для Б. Брехта як німецького письменника і особливо як драматурга та театрального діяча: емігранти практично не мали можливості видавати свої твори рідною мовою, а тим більше ставити їх на сцені. Так було в Данії, Швейцарії, Фінляндії, США. Але саме в еміграції Б. Брехт написав свої найкращі п'єси: "Страх і відчай у Третій імперії" (1935-1938), "Добра людина з Сезуану" (1938-1940), "Матінка Кураж та її діти" (1939), "Життя Галілея" (1939), "Кавказьке крейдове коло" (1944).

22 жовтня 1948 р. Б. Брехт повернувся до Берліна, де разом з дружиною, актрисою Е. Вейгель, започаткував театр "Берлінський ансамбль". У виставах він нарешті втілював роками вироблені творчі ідеї, експериментував, прокладав нові шляхи. Свою роботу почав з постановки п'єси "Матінка Кураж та її діти", прем'єра якої 11 січня 1949 р.

здобула славу драматургові та його театру.

Вплив і слава літературної творчості й театру Б. Брехта поширились далеко за межами Німеччини. Його п'єси ставилися в багатьох театрах світу. У кожній з них йдеться про діалектику добра та зла в людині, про соціальну залежність та необхідність позбутися її, про відповідальність за завтрашній день всієї планети.

Б. Брехт помер 14 серпня 1956 р. в Берліні.